

06 Navigasjon

Pensumet avviker fra pensum for LAPL - har ikke:
Radionavigasjon, NDB, VOR/ILS og DME.

1=Kjennskap, 2=Redegjør, 3=Forklar.

Referanse	Pensum detaljer og tilhørende målkrav	Vekt
	NAVIGASJONENS GRUNNPRINSIPPER	
	Solsystemet	
	Jordens bevegelse i solsystemet	
	Ha kjennskap til jordens bane i forhold til solen og hvordan dette påvirker: - årstider - døgnvariasjoner	1
	Jorden	
	Storsirkel, småsirkel, loksodrom	
	Redegjør for betydningen av: - parallellsirkel - storsirkel, småsirkel - loksodrom - meridian	2
	Breddegrad, forskjell i breddegrad	
	Redegjør for koordinatsystemet og begrepet breddegrad samt: - forskjell i breddegrad - forskjell i breddegrad overført til avstand - bueavstand	2
	Lengdegrad, forskjell i lengdegrad	
	Redegjør for koordinatsystemet og begrepet lengdegrad samt: - forskjell i lengdegrad - bueavstand	2
	Bruk av bredde- og lengdegrad i koordinatsystemet	
	Forklar koordinatsystemet og posisjonsangivelse med bredde- og lengdegrad	3
	Tid	
	Soltid	
	Ha kjennskap til begrepet soltid	1
	UTC – Koordinert Universaltid (Universal Coordinated Time)	
	Forklar begrepet UTC samt: - utfør enkle beregninger mellom UTC og standardtid - utfør enkle beregninger mellom UTC og standardtid inklusiv sommertid	3
	LMT - Lokal Middeltid(Local Mean Time)	
	Ha kjennskap til begrepet "Local Mean Time"	1
	Standardtid	
	Redegjør for begrepet standardtid	2
	Ha kjennskap til sammenhengen mellom standardtid og sonetid	1
	Datolinjen	
	Ha kjennskap til begrepet "Den internasjonale datolinjen"	1
	Soloppgang, Solnedgang og daggry/skumring	
	Redegjør for definisjonen av: - soloppgang - solnedgang - daggry/skumring - mørke	2
	Retninger	
	Forklar: - horisontens inndeling i grader, samt kardinalretningene.	3
	Sann nord/geografisk nord	

	Forklar: - begrepet Sann nord (True North) - trekkinjer, Sant trekk (True Track), Sann peiling(True Bearing), Sann retning (True Heading)	3
	Magnetisk Nord	
	Forklar: - begrepene magnetisk nord- og sydpol - trekkinjer, magnetisk trekk, magnetisk peiling, magnetisk retning - begrepene, isogoner, agonisk linje	3
	Deviasjon, kompass nord	
	Redegjør for: - begrepet deviasjon og kompass trekk, kompass retning, kompass peiling	2
	Forklar: - de elektromagnetiske forstyrrelsene som kan påvirke magnetkompasset i et luftfartøy - innstilling av retningsgyroen med hensyn til deviasjonen	3
	Jordens magnetfelt	
	Redegjør for: - magnetfeltets utbredelse og de jordmagnetiske kreftene - forskjellen mellom magnetisk nordpol og den geografiske Nordpolen - betydningen av isogon og inklinasjon	2
	Forklar: - sammenhengen mellom TN, MN, CN, TH, MH, CH samt TB, MB, CB og relativ peiling - relasjonen mellom True og Magnetisk i forhold til geografisk nordpol.	3
	Distanse	
	Enheter	
	Forklar begrepene NM, SM, KM, meter og fot	3
	Konvertering av enheter	
	Utfør korrekte omregninger mellom NM, SM, KM, meter og fot	3
	Forholdet mellom NM og forskjellen i breddegrad / lengdegrad	
	Forklar konvertering mellom: - forskjell i breddegrad og avstand i NM	3
	MAGNETISME OG KOMPASSET	
	Kompasset (generelle prinsipper)	
	Forklar oppdeling av jordens totale magnetfelt, vertikal- og horisontal-komponent	3
	Forklar begrepet misvisning og dens endring over tid	3
	Magnetisme i luftfartøyet	
	Forklar de magnetfeltet som finnes i et luftfartøy	3
	Forklar viktigheten av og holde magnetiske gjenstander borte fra magnetkompasset	3
	KART	
	Egenskaper hos ulike typer av kartprosjeksjoner	
	Merkator projeksjon	
	Redegjør for projeksjon og konstruksjon på en Merkator projeksjon	2
	Ha kjennskap til Merkator kartets egenskaper med hensyn til: - Skala - Form - Vinkel	1
	Lamberts projeksjon	
	Redegjør for projeksjon og konstruksjon på en kart med Lamberts projeksjon	2
	Ha kjennskap til Lambertkartets egenskaper med hensyn til:	1

	- Skala - Form - Vinkel	
	Presentasjon av meridianer, paralleller, storsirkler og loksodrom	
	Merkator projeksjon	
	Redegjør for Merkator kartets egenskaper med hensyn til - Storsirkel respektive Loksodrom - Standardparalleller	2
	Lamberts projeksjon	
	Forklar Lambertkartets egenskaper med hensyn til - Storsirkel- respektive loksodromtrekk - Standardparalleller	3
	Bruk av flykart	
	Forklar og et gitt karts egenskap for forskjellige typer flygning	3
	Posisjonsangivelse	
	Forklar hvordan man angir posisjon med Lat/Long og omvendt på et ICAO med skala 1:500 000 Forklar hvordan man med gitt distanse og peiling fra et gitt punkt finner koordinatene til et annet punkt. Koordinater for	3
	Skala/Målestokk	
	Forklar og beregning av skala ved hjelp av: - brøktall - skala	3
	Forklar prinsippet for og tolkning av høydekurver/koter på et flykart	3
	Kartsymboler	
	Ha kjennskap til betydningen av kartsymboler inklusive WAC-symboler	1
	Måling av vinkel og distanse	
	Forklar måling av vinkler	3
	Forklar måling av distanser mellom gitte punkter	3
	Redegjør for måling av avstand med hensyn til avstand mellom meridianer	2
	Forklar bruken av transportør	3
	Forklar hvordan man angir misvisningen for en punkt eller strekning	3
	Plotting av kurser	
	Ha kjennskap til prinsippet for hvordan plote kurser på et Lambert kart	1
	Bestikknavigasjon (DR)	
	Grunnleggende kunnskaper om bestikknavigasjon	
	Trekk	
	Forklar hvordan man tar ut en trekk mellom punkter	3
	Redegjør for hvordan man regner ut sin posisjon ved kjent trekk, flyfart og flytid	2
	Kursvinkel (kompass, magnetisk, sann)	
	Forklar korrigerings av luftfartøyets kurs på grunn av vindpåvirkning	3
	Vind	
	Forklar vindens påvirkningen på luftfartøyets retning og hastighet	3
	Hastighet (IAS, CAS, TAS)	
	Forklar forholdet mellom IAS, CAS, TAS og GS	3
	Bakkehastighet	
	Forklar hvordan man regner ut bakkehastighet basert på vindinformasjon og flyfart.	3
	ETA	
	Forklar hvordan man regner fram ETA med kjent hastighet og flytid	3
	Vindavdrift	
	Med hjelp av tommelfingerregler og hoderegning beregne enkle korreksjoner - For vindavdrift fra ønsket trekk	3

	- For midlertidig avdrift fra ønsket trekk - Beregninger av tidskorrekasjoner ved avvik fra varslet vind	
	Bestikknavigasjon posisjonsfix	
	Redegjør for hvordan man med av tidligere kjent posisjon, kjent eller beregnet hastighet, flytid siden siste bestemte posisjon (Fix) samt kurs, beregne sin nåværende posisjon	2
	Bruk av regneskive	
	Bakkehastighet, TAS og vindopplegg	
	Forklar og gjennomfør beregninger av GS og vindopplegg ut ifra fra TAS og kjente vindopplysninger	3
	Tid	
	Forklar og gjennomfør beregning av: - desimaltid konvertert til timer og minutter - flytid	3
	Distanse	
	Forklar og gjennomfør konvertering mellom NM, SM, KM, meter og fot	3
	Drivstofforbruk	
	Forklar og gjennomfør beregning av drivstoffbehov og tilgjengelig flytid	3
	Konverteringer	
	Utfør korrekte omregninger mellom: - liter, US gallons, Imp gallons - tim, min, sek, og desimaler av timer - km/h, knop, mph - kg, lb - Celsius, Fahrenheit	2
	Flyfart	
	Forklar og gjennomfør beregninger av TAS fra CAS	3
	Vind	
	Ha kjennskap til og gjennomfør beregning av vindhastighet og retning fra kjent TAS, GS og TT	1
	Sann høyde (True altitude)	
	Forklar og gjennomfør beregning av True altitude fra kjent kalibrert høyde og OAT	3
	Vindtriangel	
	Løs ved hjelp av grafikk vindtriangelen - trekkinje - kurslinje - vindvektor - WCA, DA	2
	Bestikknavigasjon, beregninger	
	Høyde, tid og distanseberegninger	
	Forklar og gjennomfør beregning av passende flyhøyde for valgt trekk	3
	Forklar og gjennomfør beregning av tid, distanse og hastighet	3
	NAVIGASJON UNDER FLYGNING	
	Posisjonsbestemmelse	
	Forklar hvordan man med hjelp av flykartet og visuelle referanser bestemmer posisjon og ved behov endrer operativ flygeplan.	3
	Replanlegging	
	Revisjon av bakkehastighet	
	Gjennomfør beregninger av endret bakkehastighet	3
	Avdrift	
	Gjennomfør beregninger for korreksjon av avdrift med 1 på 60-regelen	2
	Forklar metoder for å finne tilbake dersom man har flydd seg bort	3
	Vind	
	Forklar vindens innvirkning på flyets bevegelse over bakken og hvordan	3

	man beregner korreksjoner for holde kursen	
	Revisjon av ETA	
	Gjennomfør beregninger for endret ETA med hensyn til: - forandring av vind - forandring av rute	2
	Navigasjonsplan	
	Bruk regneskiven, flygehåndboken og vindopplysninger for å lage beregningsunderlaget til navigasjonsplanen	3
	Utfør påkrevde beregninger for flygningen og før dette inn i navigasjonsplanen	3
	RADIOHJELPEMIDLER	
	Radiopeiling	
	Prinsippet for radiopeiling	
	Ha kjennskap til hoveddeler og virkemåten for en radiopeiling	1
	Presentation og tolkning	
	Redegjør for hvordan en radiopeiling presenteres og anvendelse	1
	Redegjør for begrepene QDM, QDR, QTE og QUJ	2
	Ha kjennskap til prosedyrer ved peiling	1
	Rekkevidde	
	Ha kjennskap til og regne ut rekkevidden for en radiopeiling	1
	Feil og nøyaktighet	
	Ha kjennskap til feilkilder og nøyaktighet til en radiopeiling	1
	Faktorer som påvirker rekkevidden og nøyaktigheten	
	Ha kjennskap til feilkilder ved en radiopeiling og hvordan disse påvirker rekkevidden og/eller nøyaktigheten	1
	RADAR	
	Prinsipper Primærradar (PSR), Bakkeradar (SMR)	
	Ha kjennskap til de grunnleggende arbeidsprinsippene og funksjon for en primærradar	1
	Presentation og tolkning	
	Ha kjennskap til begrensninger i presentasjonen til en primærradar	1
	Prinsipper Sekundærrada (SSR) og transponder (Xpndr)	
	Ha kjennskap til de grunnleggende arbeidsprinsippene og funksjonene til en sekundærradar	1
	Redegjør for arbeidsprinsippet til transponderen	2
	Moder og koder	
	Redegjør for allmene koder og nødkoder	2
	Redegjør for mode A, C og S samt operative begrensinger	2
	Presentation og tolkning	
	Redegjør for bruken av transponderen og dens funksjoner	2
	GNSS "GLOBAL NAVIGATION SATELLITE SYSTEM"	
	GPS/GLONASS/GALILEO	
	Prinsipper	
	Redegjør for de grunnleggende arbeidsprinsipper for satellittnavigasjon	2
	Ha kjennskap til oppbyggingen av satellittnavigasjon systemet	1
	Ha kjennskap til begrepet RAIM og- funksjonen hos systemet	1
	Praktisk bruk	
	Redegjør for den operative bruken av GNSS	2
	Feil og nøyaktighet	
	Redegjør for feilkilder og nøyaktighet hos GNSS	2